

Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου - **Ενότητα:** Είμαστε όλοι ίσοι, είμαστε όλοι διαφορετικοί

Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 διδακτικές ώρες

Χώρος: αίθουσα διδασκαλίας.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για εκπαιδευτικό και μαθητή: Η/Υ, ηχεία, πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Σύντομη περιγραφή

Οι μαθητές/ριες προσεγγίζουν το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού και των στερεοτύπων χωρισμένοι σε ομάδες 3-4 ατόμων, μέσα από το κειμενικό είδος του podcast, του άρθρου και του πολυτροπικού κειμένου. Τα προς μελέτη κείμενα έχουν αλιευθεί από το διαδίκτυο. Οι μαθητές/ριες καταγράφουν τα χαρακτηριστικά του podcast και σημειώνουν τις πληροφορίες που παρατίθενται στο ηχογραφημένο κείμενο και στη συνέχεια καλούνται να εμπλακούν σε αυθεντικές δραστηριότητες παραγωγής λόγου για το θέμα της ενδοσχολικής βίας και των στερεοτύπων.

Θεωρητικό πλαίσιο

Η διαδικασία παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου ακολουθεί τρία στάδια υλοποίησης:

- προ-ομιλητικό (-αναγνωστικό) στάδιο: οι μαθητές & μαθήτριες, αφού μελετήσουν το φύλλο εργασίας που τους δίνεται, σημειώνουν τον θεματικό άξονα, τον στόχο, τους/α κειμενικούς/α τύπους, είδη, τους/ις αποδέκτες/ριες του λόγου και επεξεργάζονται το υλικό του podcast και των άλλων κειμενικών ειδών, σημειώνουν τον κεντρικό προβληματισμό, τις θέσεις και στάσεις των ομιλητών, βασιζόμενοι πέρα από το κείμενο αναφοράς σε προϋπάρχουσα γνώση και στα βιώματά τους (τοποθετημένη πρακτική).
- ομιλητικό (-αναγνωστικό) στάδιο: οι μαθητές/ριες, μετά την ερμηνευτική/κριτική προσέγγιση του κειμένου, μετασχηματίζουν τις πληροφορίες που προέκυψαν σε νέο κείμενο (ανοιχτή διδασκαλία και κριτική πλαisiώση)
- μεθομιλητικό (μεταναγνωστικό) στάδιο: μετά τη συγγραφή του ζητούμενο κειμένου, οι μαθητές και μαθήτριες προχωρούν στη διαδικασία της αξιολόγησης και αναθεώρησης του κειμένου τους σε επίπεδο έκφρασης (ακρίβεια λόγου, σαφήνεια, αποδεκτότητα γλωσσικών επιλογών, ορθογραφική ορθότητα), περιεχομένου (πληροφοριακή ποσότητα / πληρότητα σε σχέση με τους δέκτες και την επικοινωνιακή πρόσθεση, όπως και με το καταστασιακό και το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο) και δομής (συνοχής / συνεκτικότητας, οργάνωσης ιδεών). (κριτική πλαisiώση)

Σκοπός και στόχοι

Σκοπός της προτεινόμενης δραστηριότητας είναι οι μαθητές/ριες να έρθουν σε επαφή με το κειμενικό είδος του podcast και να τοποθετηθούν απέναντι στο θέμα του σχολικού εκφοβισμού μέσα από κείμενά τους.

οι μαθητές/ριες επιδιώκεται:

- να καταγράψουν τον κύριο προβληματισμό, θεματικό άξονα, όπως προβάλλεται στο κείμενο ήχου και τις πληροφορίες που προκύπτουν
- να προβληματιστούν με το θέμα αλλά και να το συνδέσουν με προσωπικές εμπειρίες,
- να αναγνωρίσουν και να σημειώσουν τα χαρακτηριστικά του podcast-προσχεδιασμένου προφορικού λόγου
- να δημιουργήσουν με τη σειρά τους ένα γραπτό ή πολυτροπικό κείμενο.
- Να αναπτύξουν την κριτική γλωσσική επίγνωση μέσα από την ανάλυση των νοημάτων, των συμβόλων, της εικόνας με γνώμονα τον κριτικό γραμματισμό, ώστε να επιτρέπει στους μαθητές και

τις μαθήτριες να τοποθετηθούν κριτικά και να αμφισβητήσουν τα πρότυπα και τις αξίες που προβάλλονται.

- Μέσα από τις ΨΤ ο μαθητής/ρια έρχεται σε επαφή με πολλούς σημειωτικούς πόρους (γλώσσα, εικόνα, ήχο κ.λπ.), για τη μετάδοση του νοήματος γεγονός που έχει οδηγήσει στην εύκολη δημιουργία και ευρεία χρήση υβριδικών κειμένων, όπως είναι π.χ. τα πολυμέσα και οι ιστοσελίδες.
- Πολλές νέες μορφές κειμενικότητας που συναντιούνται στα σύγχρονα ΨΠ επιμέρους διαφορετικά χαρακτηριστικά, έχουμε και νέες κειμενικές οντότητες, όπως είναι οι ιστοσελίδες και τα κείμενα που παράγονται σε ποικίλα διαδικτυακά περιβάλλοντα (βλ. Myers 2010). Ως μια κειμενική οντότητα μπορεί να θεωρηθεί και το «προφίλ» του κάθε χρήστη στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, Instagram κ.ά.).
- Απαιτείται μια προσεκτική ανάλυση της συγκεκριμένης κάθε φορά ρητορικής σύμβασης (ποιοι οι αποδέκτες, ποιος ο στόχος, τι είδους περίσταση θέλουμε να δημιουργηθεί, ποιο ύφος θέλουμε να υπάρχει; κ.λπ.). Το επισημαίνουμε αυτό, γιατί παρατηρείται συχνά μια απλουστευτική αντίληψη, η οποία ταυτίζει τον σχεδιασμό ιστοσελίδων με πολλά χρώματα, ήχους και άλλα «τρικ», χωρίς καμία σύνδεση με τη συγκεκριμένη ρητορική περίσταση.

Λεπτομερής παρουσίαση της πρώτης δραστηριότητας

Οι μαθητές διερευνούν σε ομάδες των δύο ατόμων με κοινό φύλλο εργασίας τις συμβάσεις του κειμενικού είδους του podcast, τις πληροφορίες που εμπεριέχονται στο κείμενο, τον επιχειρηματικό λόγο του πομπού και καταγράφουν τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους, επιχειρήματα, τα μέσα πειθούς που επιστρατεύεται. Στη συνέχεια, δημιουργούν τα δικά τους κείμενα. (μια διδακτική ώρα)

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Να ακούσετε στην ιστοσελίδα pod.gr το ηχητικό κείμενο «Γράμμα σε έναν φοβισμένο 16άρη» και να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις: (Διασκευή από την Εφημερίδα των συντακτών, 15.12.2020).

ΠΡΟΤΑΣΗ	ΣΩΣΤΟ/ΛΑΘΟΣ
1. Ο έφηβος 16άρης προτιμά την καραντίνα από το σχολείο.	
2. Ο έφηβος αντιμετωπίζει bullying στην περιοχή του	
3. Ο έφηβος βαριέται στο σχολείο και προτιμά να κάνει μαθήματα στο σπίτι	
4. Η παραμονή στο σπίτι είναι μια πολύ καλή λύση σύμφωνα με τον Θεοδωράκη για την αποφυγή των θυτών	
5. Η λύση τον εκφοβισμό δεν είναι ούτε η επίθεση, ούτε όμως και η υποχώρηση. Μίλα!	
6. Αυτό που χρειάζεται το παιδί που δέχεται τον εκφοβισμό είναι να μείνει μόνο του, για να σκεφτεί πού φταίει.	

2α. Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το κείμενο που μόλις μελετήσατε;

α) ομιλία β) επιστολή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου γ) διάλογος δ) stream γράμμα

3. Να σημειώσετε τα χαρακτηριστικά του προσχεδιασμένου προφορικού λόγου.

Χαρακτηριστικά στοιχεία podcast	Κείμενο Θεοδωράκη
Χρήση μουσικής	
Αξιοποίηση συναφών κειμένων (απόσπασμα ελληνικής ταινίας, ντοκιμαντέρ, άρθρου επικαιρότητας)	
Απλός/ βιωματικός λόγος	
Χρήση ερωτημάτων	
Παράθεση εντυπωσιακών πληροφοριών κ.ά.	
Επιχειρηματολογία	
Ύφος επίσημο	

- 4. «Εγώ έκατσα σπίτι και δεν είχα μπερδέματα. Αυτό θα ήθελα να πείτε και εσείς. Μήπως και του χρόνου τα παιδιά που δεν θέλουν να πηγαίνουν σχολείο να μπορούν να κάνουν μαθήματα από το σπίτι. Εξετάσεις να δίνουμε κανονικά αλλά να μην πρέπει να πηγαίνουμε κάθε μέρα». Τι θα απαντούσες στον συνομήλικό σου έφηβο 16άρη; Συμφωνείς ή διαφωνείς με την πρότασή του; Να αιτιολογήσεις τις θέσεις σου και να προτείνεις κάποια μέτρα αντιμετώπισης του εκφοβισμού (120-150 λ).**

Ρατσισμός-Σtereότυπα¹ (2 διδακτικές ώρες) Λεπτομερής παρουσίαση της δεύτερης δραστηριότητας

Οι μαθητές μελετούν σε ομάδες των 3-4 ατόμων ένα κείμενο από το φύλλο εργασίας σχετικά με τα στερεότυπα που ισχύουν στη ζωή μας και καταγράφουν τις πληροφορίες που εμπεριέχονται στο κείμενο, σχολιάζουν τον λόγο του πομπού, τα μέσα πειθούς που επιστρατεύεται, δημιουργώντας στο τέλος πολυτροπικά κείμενα (μια διδακτική ώρα). Οι μαθητές/ριες αναζητούν στο λεξικό της Πύλης την ερμηνεία της λ. Σtereότυπα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Αφού παρατηρήσετε την εικόνα, να την περιγράψετε απαντώντας στα παρακάτω ερωτήματα.

- Ποιος είναι ο πομπός και ποιος ο δέκτης του μηνύματος; Σε ποιο κειμενικό είδος εντάσσεται;
- Ποια πρόσωπα εικονίζονται;
- Πώς είναι εξωτερικά (χρώμα, μάτια, μαλλιά, σκίαση προσώπου);
- Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα συναισθήματά τους; Από ποια στοιχεία του κειμένου το καταλαβαίνετε;
- Ποιος είναι ο στόχος του δημιουργού (προθετικότητα);
- Θα μπορούσε κατά τη γνώμη σας να αναπαράγει στερεοτυπικά μηνύματα; Γιατί;

¹ Μια απλουστευμένη ή/και τυποποιημένη πεποίθηση, που συχνά κατέχουν από κοινού οι άνθρωποι για μια άλλη ομάδα.. Μπορεί να είναι θετικές ή αρνητικές πεποιθήσεις

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Να μελετήσετε το παρακάτω απόσπασμα από τον Τύπο και να σημειώσετε:

- Ποιος είναι ο πομπός και ποιος ο δέκτης του κειμένου;
- Ποιο είναι το μήνυμα του κειμένου;
- Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την απόφαση της δημοτικής αρχής του Παρισιού;
- Ποιος είναι κατά τη γνώμη σας ο στόχος του (προθετικότητα);
- Γιατί η Ιντάλγκο χαρακτηρίζει το πρόστιμο «προφανώς παράλογο, άδικο, ανεύθυνο και επικίνδυνο»; Θεωρείτε ότι η συγκεκριμένη κίνηση σχετίζεται με τα Στερεότυπα σχετικά με τη γυναικεία φύση; Να αιτιολογήσετε τις απόψεις σας.

Πρόστιμο στη δήμαρχο Παρισιού επειδή έβαλε πολλές γυναίκες σε υψηλόβαθμες θέσεις

Μπορεί να ακούγεται περίεργο και όμως είναι αληθινό. Η δημοτική αρχή του Παρισιού τιμωρήθηκε με χρηματικό πρόστιμο, επειδή τοποθετήθηκαν πολλές γυναίκες σε υψηλόβαθμες θέσεις. Κατηγορείται εν προκειμένω για παραβίαση της νομοθεσίας σχετικά με την ισότητα των φύλων [...]. Το πρόστιμο απαιτήθηκε από το υπουργείο Δημοσίων Υπηρεσιών της Γαλλίας, με την αιτιολογία ότι το δημαρχείο του Παρισιού είχε παραβεί την εθνική νομοθεσία για την ισότητα των φύλων στο προσωπικό του 2018 [...]. Η Παριζιάνα δήμαρχος είπε ότι κατηγορήθηκε επειδή 11 γυναίκες και μόνο πέντε άνδρες διορίστηκαν σε διοικητικές θέσεις στο δημαρχείο το 2018, πράγμα που σημαίνει ότι το 69% των διορισμών αφορούσε γυναίκες.

Σύμφωνα με το κείμενο της απόφασης, όπως μετέδωσε η Le Monde, το δημαρχείο παραβίασε έναν κανόνα του 2013 που ορίζει ότι το ένα φύλο δεν θα πρέπει να αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 60% των υποψηφιοτήτων για διευθυντικές θέσεις.

Η Ιντάλγκο είπε ότι θα πήγαινε τον «λογαριασμό» για το πρόστιμο στην κυβέρνηση αυτοπροσώπως, μαζί με τους αναπληρωτές δημάρχους της και όλες τις γυναίκες που εργάζονται γι' αυτήν. «Αυτό το πρόστιμο είναι προφανώς παράλογο, άδικο, ανεύθυνο και επικίνδυνο», είπε σε πιο σοβαρό τόνο, προσθέτοντας ότι οι γυναίκες στη Γαλλία πρέπει να προωθηθούν με «σθένος, επειδή η υστέρηση παντού στη Γαλλία είναι ακόμα πολύ μεγάλη».

(Διασκευή από την Εφημερίδα των συντακτών, 15.12.2020).

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Να μελετήσετε το παρακάτω απόσπασμα από το περιοδικό *lifo* και να σημειώσετε:

- Ποιος είναι ο πομπός και ποιος ο δέκτης της ιστορίας;
- Γιατί ο πομπός χρησιμοποιεί εισαγωγικά σε κάποια σημεία του κειμένου; Τι πετυχαίνει;
- Ποια προβλήματα υποδομών εμποδίζουν τα άτομα με αναπηρία κατά τη μετακίνησή τους;
- Ποιες επιπλέον ρατσιστικές-στερεοτυπικές στάσεις-αντιλήψεις αντιμετωπίζουν;
- Πόσο προσβάσιμο είναι το σχολείο σας αλλά και το νησί της Ρόδου στα άτομα με αναπηρία;

«Συγγνώμη, να περάσω;» Πόσο προσβάσιμη είναι τελικά η Θεσσαλονίκη σε άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο;

Ο Δημήτρης Αντωνίου, είναι ενεργός κάτοικος της Θεσσαλονίκης, καθώς μετά το ατύχημά του, προσπαθεί με κάθε τρόπο να βελτιώσει την κατάσταση γύρω από ζητήματα προσβασιμότητας [...].

«Το αν θα μπορέσεις να κάνεις τα ψώνια σου, εξαρτάται από το πεζοδρόμιο. Αν δεν υπάρχει τρόπος να ανέβεις στο πεζοδρόμιο, δεν μπορείς να φτάσεις στο Super Market, άρα δεν μπορείς να αγοράσεις όσα χρειαζόσαι. Αυτός είναι ο λόγος που θεωρώ την έλλειψη ραμπών το μεγαλύτερο πρόβλημα» [...].

Η Σωτηρία Πέτρου, είναι η μητέρα του δεκαεφτάχρονου Βασίλη, ο οποίος χρησιμοποιεί αναπηρικό αμαξίδιο από ηλικία ενός έτους [...]. Εκτός από τα αρχιτεκτονικά εμπόδια, υπάρχουν και τα κοινωνικά. Για να είναι προσβάσιμη μια πόλη, δεν αρκούν μόνο οι σωστές υποδομές. «Αυτό που με ενοχλεί ως μητέρα παιδιού με αναπηρικό αμαξίδιο, είναι το πόσο συχνά πρέπει να λέω στον κόσμο να κάνει στην άκρη, για να μπορέσουμε να περάσουμε. Δεν με πειράζει αυτό που λέω, με πειράζει που ζητάω το αυτονόητο» [...].

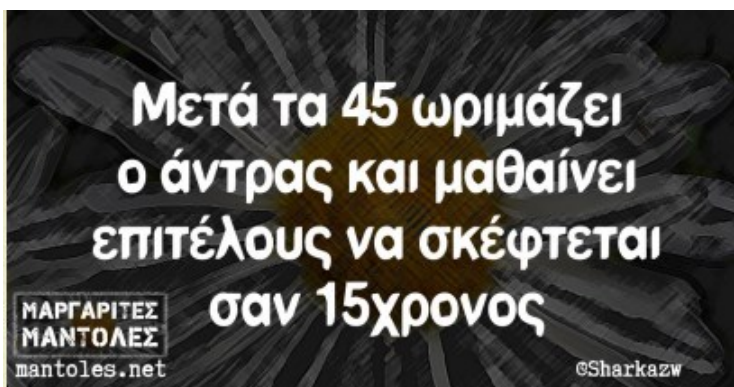
Η εικοσιτριάχρονη Αλεξάνδρα Παπαδημητρίου, είναι απόφοιτη του Παιδαγωγικού τμήματος του Α.Π.Θ. και χρησιμοποιεί αναπηρικό αμαξίδιο τα τελευταία δέκα χρόνια. Θεωρεί πως το κτήριο του Παιδαγωγικού είναι σχετικά προσβάσιμο, καθώς διαθέτει ράμπες και ευρύχωρα ασανσέρ. Ωστόσο, πολλές αίθουσες έχουν βαριές πόρτες, τις οποίες δεν είναι εύκολο να ανοίξει ένα άτομο σε αμαξίδιο [...]. Είσαι ανάπηρος, άρα δεν βγαίνεις από το σπίτι. Αυτή είναι μια αντίληψη (δυστυχώς), που έχουμε πολλοί από εμάς, αλλά και ο βασικότερος λόγος που δεν είναι προσβάσιμοι οι δρόμοι και τα κτήρια της Θεσσαλονίκης. Ο κόσμος θεωρεί πως ένας ανάπηρος δεν έχει την ανάγκη, ούτε την ικανότητα να βγει από το σπίτι του. «Πρόσφατα με ρώτησε ένας ταξιτζής, πώς γίνεται να είμαι σε αμαξίδιο και να σπουδάζω. Του απάντησα λέγοντας, τι ακριβώς θα έπρεπε να κάνω και μου πρότεινε να κάτσω στο σπίτι μου» [...]. (Διασκευή) 23/1/23

(Διασκευή από τα Μικροπράγματα της ηλεκτρονικής εφημερίδας *lifo*, 15.12.2020).

ΚΕΙΜΕΝΟ 4

Αφού παρατηρήσετε τα παρακάτω πολυτροπικά κείμενα, να σημειώσετε.

- Ποιο είναι το θέμα των κειμένων και ποιος ο στόχος των δημιουργών τους;
- Ποια χαρακτηριστικά αποδίδονται στους άντρες;
- Ποια χαρακτηριστικά αποδίδονται στις γυναίκες;
- Μέσα από ποιες λέξεις- φράσεις χτίζει ο/η κάθε αφηγητής/ρια την ταυτότητα των δύο φύλων;
- Πιστεύετε ότι τα μιμνδια², κομικ-εικονογραφημένα κείμενα μπορούν να αναπαράγουν στερεότυπα;

Στο τέλος της διδακτικής ώρας οι μαθητές/ριες ανακοινώνουν στην ολομέλεια της τάξης τα αποτελέσματα της ερευνάς τους.

² Τα μιμνδια αποτελούν μονάδες πολιτισμικών πληροφοριών που μεταδίδονται από άτομο σε άτομο, αλλά σταδιακά η εξάπλωσή τους είναι τόσο μεγάλη ώστε κλιμακώνονται σε ευρύ κοινωνικό φαινόμενο (Ορισμός από την Πολύτροπη Γλώσσα)

Ομαδική άσκηση:

Χωρισμένοι σε ομάδες των 3-4 ατομων να δημιουργήσετε τα δικά σας πολυτροπικά κείμενα, σχετικά με τον σχολικό εκφοβισμό, τα φυλικά, έμφυλα στερεότυπα και τη διαφορετικότητα (ψηφιακή αφίσα, story, αναλογική αφίσα, ppt). Να αξιοποιήσετε όποια χαρακτηριστικά του κειμένου αναφοράς επιθυμείτε (απλή γλώσσα, χρήση ερωτημάτων, «δυνατά» επιχειρήματα κ.ά.).